

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **19-A** (2009-2010) – Nr. 3-K
ingediend op 3 juni 2010 (2009-2010)

Ontwerp van decreet

houdende aanpassing
van de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2010

Verslag

namens de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
uitgebracht door de heer Dirk de Kort
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Penris.

Vaste leden:

mevrouw Griet Coppé, de heer Carl Decaluwe, mevrouw Veerle Heeren, de heer Veli Yüksel;
de heren Chris Janssens, Jan Penris, Wim Wienen;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
de heer Marc Hendrickx, mevrouw Liesbeth Homans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Tom Dehaene, Dirk de Kort, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Koen Van den Heuvel;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Christian Verougstraete;
de dames Irina De Knop, Vera Van der Borgh;
de heer Patrick Janssens, mevrouw Els Robeyns;
de heer Bart De Wever, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

- 19-A** (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2: Amendement
– Nr. 3-A: Verslag namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
– Nr. 3-B: Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
– Nr. 3-C: Verslag namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
– Nr. 3-D: Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
– Nr. 3-E: Verslag namens de Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
– Nr. 3-F: Verslag namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
– Nr. 3-G: Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
– Nr. 3-H: Verslag namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken
– Nr. 3-I: Verslag namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
– Nr. 3-J: Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid
- 12** (2009-2010) – Nr. 1: Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
- 17-A** (2009-2010) – Nr. 1: Algemene toelichting
– Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 18-A** (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 20-A** (2009-2010) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof
- 21** (2009-2010) – Nr. 1: Meerjarenbegroting

Op donderdag 27 mei 2010 besprak de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2010.

De aan de commissie toegewezen onderdelen betreffen de bevoegdheden Energie, Wonen en Steden van mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie.

I. BESPREKING

De besproken thema's hebben betrekking op de bevoegdheid Wonen van minister Van den Bossche.

1. De renovatiepremie

Mevrouw *Veerle Heeren* heeft 's ochtends voor de vergadering minister Van den Bossche op de radio gehoord. De minister bracht nuances aan in verband met de renovatiepremie en de wijzigingen die ze daarin vorig jaar heeft doorgevoerd. De laatste maanden is het aantal aanvragen drastisch gedaald. In december 2009 waren er nog 5199 aanvragen, in januari 2010 nog maar 1391. Of die daling een gevolg is van de verstrengde regelgeving, vindt mevrouw Heeren niet zo duidelijk. Misschien zou de oorspronkelijke hausse die elk nieuw systeem veroorzaakt, na een tijd ook vanzelf zijn geluwd.

Toen de premie in werking trad, hebben vele mensen een renovatie aangevat, wat in de eerste jaren een opstoot van de premieaanvragen heeft veroorzaakt. Normaal treedt achteraf een stabilisatie op. Is het systeem dan niet al te snel gewijzigd? Voor het budgettaire kader van vorig jaar heeft mevrouw Heeren wel begrip, maar intussen voelen heel wat Vlamingen zich verongelijkt. Ze hebben werken uitgevoerd – en hiervoor in vele gevallen ook geld geleend – in de veronderstelling dat ze een bepaalde renovatiepremie zouden ontvangen. Als deze premie dan lager dan verwacht uitvalt, is dat een ernstige streep door de rekening. Het gaat om verminderingen van 2500 of 5000 euro. Sommige mensen hebben nu een juridische procedure opgestart bij de Raad van State.

Hoe kan de regering erop anticiperen dat de Raad van State deze mensen eventueel in het gelijk zou stellen? Mevrouw Heeren betreurt dat mensen naar de Raad van State moeten stappen om hun gelijk te halen. Ze hebben het gevoel dat er een contractbreuk is gepleegd en zijn verongelijkt.

De heer *Filip Anthuenis* merkt op dat mevrouw Heeren perfect op een dergelijke situatie kan anticiperen door een nieuw voorstel van decreet in te dienen met betrekking tot de renovatiepremie, en door de begrotingsaanpassing niet goed te keuren. Het stoort hem dat mevrouw Heeren zich op deze manier uitspreekt over een zaak die haar partij mee heeft goedgekeurd in de Vlaamse Regering. Indien ze niet de daad bij het woord voegt, beschouwt de heer Anthuenis haar betoog slechts als een 'tsjevenstreek'.

Minister *Freya Van den Bossche* vindt het fout om uit het aantal premieaanvragen in januari 2010 af te leiden dat er dit jaar een overschot zou zijn op het budget voor de renovatiepremie. Voorlopig lijkt er geen sprake van een overschot. De hausse in het aantal aanvragen die de bekendmaking op het einde van vorig jaar heeft veroorzaakt, wordt betaald in 2010. Zelfs als er dit jaar minder aanvragen binnenkomen, zal dat hooguit tot gevolg hebben dat het budget dit jaar niet opnieuw zal worden overschreden, niet dat er een overschot zou ontstaan.

De minister pleit dus voor voorzichtigheid. De hausse van vorig jaar verklaart haar administratie als een reactie op de aankondiging van de wijziging en van de budgettaire toestand. Heel wat mensen hebben toen snel aanvragen ingediend om nog onder het oude systeem te ressorteren, of omdat ze vreesden dat er later nog meer wijzigingen zouden komen. Na de hausse kwam er een terugval omdat bijna iedereen die in staat was om een dossier in te dienen, dat ook al tijdens die hausse heeft gedaan. Maar na deze luwte verwacht de minister een stabilisatie: er zullen weer meer dossiers binnenkomen van mensen die toen nog niet klaar waren met de werken. Het is nu wachten op dit nieuwe stabielere cijfer om in te schatten hoeveel de renovatiepremie in zijn huidige vorm elk jaar echt zal kosten. Op dit moment is het daarvoor te vroeg.

Mevrouw Heeren heeft gevraagd hoe de regering eventueel het beleid kan bijsturen. Kan een veranderde budgettaire situatie aanleiding geven om de regelgeving te her bekijken? Minister Van den Bossche wijst er ten eerste op dat de budgettaire context op dit moment nog steeds niet is veranderd en dat de beschikbare ruimte schaars is. Maar als in de begroting voor Wonen wel meer middelen zouden vrijkomen, is het een belangrijke vraag waaraan deze prioritair moeten worden besteed. 120 miljoen euro per jaar voor de renovatiepremie noemt de minister een gigantisch budget. Intussen is er ook een hoge nood op de woonmarkt. De minister hoopt vanaf 2012 over meer middelen te beschikken voor woonbeleid. Voor renovaties ontvangen huiseigenaars nu al een aanzienlijk budget. Daarop wil de minister niet verder bezuinigen, maar intussen zijn er prangender noden van mensen die in schrijnende omstandigheden zijn gehuisvest. Daarom zou minister Van den Bossche het onvoorzichtig vinden om al uitbreidingen van het premiestelsel aan te kondigen.

Eén uitspraak van mevrouw Heeren verbaast minister Van den Bossche, namelijk dat ze betreurt dat mensen hun gelijk moeten halen bij de Raad van State. De minister hoopt daaruit niet te hoeven afleiden dat mevrouw Heeren vindt dat deze mensen gelijk hebben. In dat geval is er een nieuw politiek gegeven en zal de minister opnieuw het gesprek met CD&V moeten aangaan. Voor zover de minister bekend is, hebben de coalitiepartners zwaar aangedrongen op een beperking van de budgetgroei. Er is een gezamenlijk inspanning van de verschillende partijen om jaarlijks in 30 miljoen euro meer te voorzien, maar ook de gezamenlijke beslissing dat hierop een rem komt. Indien CD&V nu haar houding verandert, zou de minister dat graag vernemen.

Mevrouw *Veerle Heeren* herinnert eraan dat CD&V samen met voormalig minister Marino Keulen de renovatiepremie in het leven heeft geroepen. Op 27 maart 2008 is minister Keulen gestart met de uitvoering. Dat dit een succes zou worden, wist CD&V. Overigens hoopt het commissielid dat de huursubsidie niet tot gelijkaardige problemen zal leiden.

Er valt over te discussiëren of minister Keulen voldoende budget heeft ingecalculeerd voor de renovatiepremie, meent mevrouw Heeren. Maar de Vlaamse ombudsman heeft aan de renovatiepremie een apart dossier besteed. Het grootste onderdeel van zijn Jaarverslag 2009 was hier zelfs aan gewijd. Het is toch duidelijk dat dit dossier in Vlaanderen de gemoederen in beweging brengt en dat vele Vlamingen zich omwille van de Vlaamse overheid verongelijkt voelen. Dit noemt het commissielid een algemeen aanvoelen. Daarom blijft ze betreuren hoe de zaken in het najaar zijn verlopen. Waar dat nodig was, heeft mevrouw Heeren dat zelf ook beaamd en daarvan neemt ze geen woord terug.

De premievoorwaarden zijn nu veranderd. De verstrenging had net tot doel om minder aanvragen te krijgen. Een belangrijke doelgroep – de middengroep – valt nu helemaal uit de boot. Toen zij minister Van den Bossche verving, heeft minister Ingrid Lieten een

evaluatie van de renovatiepremie en de aanpassingspremie aangekondigd voor het najaar van 2010. Misschien kunnen dakisolatie, duurzaamheid, aanpasbaarheid en renovatie wel samen in één premiestelsel worden ondergebracht, had minister Lieten geopperd. Maar door de criteria heel snel te verstrengen, voelen mensen zich verongelijkt. Daaruit moet het beleid lessen trekken, ook in verband met zijn communicatie.

Minister Van den Bossche heeft nu geantwoord dat er geen extra budget beschikbaar is om te anticiperen, en dat dit extra geld hoe dan ook niet naar de renovatiepremie zou gaan als het wel beschikbaar zou zijn. Daarover wil mevrouw Heeren graag het debat aangaan. Ook de principes van het levenslang wonen kwamen in de renovatiepremie aan bod. Verwijzend naar de vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé (*Hand. VI. Parl. 2009-10, nr. C238*), vindt mevrouw Heeren dat middelen voor woningaanpassingen ten behoeve van senioren, in de renovatiepremie moeten worden geïntegreerd en dat deze moeten worden gekoppeld aan het aspect duurzaamheid. Het commissielid kijkt uit naar het evaluatierapport. Ze herhaalt dat ze de gang van zaken betreurt, veel begrip heeft voor de verongelijkheid van heel wat mensen en uitkijkt naar de uitspraak van de Raad van State.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vindt het wat vreemd dat naar aanleiding van de begrotingsaanpassing het debat over de renovatiepremie opnieuw op gang komt. Als nieuw parlements lid is ze verbaasd dat het Vlaams Parlement zoveel tijd besteedt aan herhaling van eerdere discussies. Het commissielid zou liever in de commissie een ernstig debat zien plaatsvinden over een Vlaams woonbeleidsplan, waarbij alle betrokken actoren worden gehoord. Wat de grond van de zaak betreft, vond haar fractie de overgangsbepalingen niet toereikend, zeker met het oog op de rechtszekerheid van mensen die nog van plan waren om een aanvraag in te dienen op basis van de facturen die ze nog verwachtten.

Het stoort het commissielid dat de minister nu aankondigt dat er prangender noden bestaan. Daarvoor heeft mevrouw Van Volcem wel begrip, maar het sociale wonen maakt slechts 20 percent van het totale woonbeleid uit, terwijl het 90 percent van de beleidsaandacht geniet. Recente studies tonen aan dat het voor jonge mensen, zelfs tweeverdieners, quasi onmogelijk is om een eigen huisje te verwerven. Niet iedereen heeft ouders die de 70.000 euro die volgens deze studies nodig is, op tafel kunnen leggen. De renovatiepremie kon voor deze jonge mensen een aanzienlijke steun betekenen. Het woonbeleid zou ook aandacht moeten hebben voor deze jonge mensen in plaats van alle prioriteit voor te behouden aan het sociale wonen. Een minister moet er voor iedereen zijn.

In verband met de opmerking van mevrouw Van Volcem over een Vlaams woonbeleidsplan, verwijst minister *Freya Van den Bossche* naar haar beleidsnota Wonen 2009-2014 (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 213/1*), die een dergelijk plan aankondigt.

De minister verduidelijkt dat ze met haar uitspraak over de urgente noden in het woonbeleid niet enkel doelde op de sociale woningen. Ook de noden in de private huurmarkt zijn in de commissie vaak aan bod gekomen. De minister gaat ervan uit dat de overheid zowel voor de verhuurders als voor de huurders een positief beleid kan voeren. Op de kritiek dat 90 percent van de beleidsaandacht naar het sociale wonen zou gaan, repliceert ze dat de renovatiepremie tot nu toe al 313 miljoen euro heeft gekost. 53.000 mensen hebben er gebruik van gemaakt. 313 miljoen euro is liefst 12,5 miljard Belgische frank: gigantisch veel geld. Niet iedereen schijnt te beseffen wat een aanzienlijke som belastinggeld hiervoor wordt aangewend. De bomen groeien nu eenmaal niet tot in de hemel.

Bij haar aantreden trof minister Van den Bossche een put van 29,5 miljoen euro aan. Het was gemakkelijk voor haar voorganger om dossiers goed te keuren waarvoor geen geld beschikbaar was. Zijn opvolger moest dat maar oplossen. De verongelijkheid daaromtrent was misschien beter op het juiste moment aan de juiste persoon geuit.

De minister ontkent dat de middengroepen nu helemaal geen recht meer hebben op de premie. Wel zijn bepaalde subsidieerbare renovatievormen afgeschaft, en is de premie van 30 percent enkel behouden voor de meest behoeftige doelgroep, terwijl hij voor de andere doelgroepen tot 20 percent is gereduceerd. Dat is zeker geen afschaffing van de hele premie voor de middengroep. Een sociaal drama heeft de minister absoluut willen vermijden. Ze spreekt tegen dat ze de intentie had om het aantal vragen te verminderen. Haar prioriteit bestaat in de investering in de elementaire sanering van huizen.

Minister Van den Bossche beseft dat het voor mensen die werken aan het uitvoeren zijn die in aanmerking komen voor een premie, heel onaangenaam is als dat premiestelsel op dat moment verandert. Daarvoor heeft de minister alle begrip en in zo een situatie zou ze zelf ook kwaad zijn. Maar de overheid moet er nu eenmaal over waken dat ze enkel dossiers goedkeurt waarvoor ze het geld heeft.

Dat minister Keulen de precieze budgettaire consequentie van de maatregel niet exact heeft kunnen inschatten, kan op begrip van minister Van den Bossche rekenen. Van de huursubsidie is op basis van de wachtlijsten voor sociale woningen wel vrij correct op voorhand te bepalen hoeveel mensen ervoor in aanmerking komen. Dat was veel moeilijker voor de renovatiepremie, een erg open nieuwe maatregel waarvoor bijzonder veel mensen in aanmerking kunnen komen.

Het aspect ‘levenslang wonen’ wil de minister graag mee opnemen in de bestudering van de integratie van de premies.

Mevrouw *Veerle Heeren* maant aan tot de nodige voorzichtigheid in de inschatting van de huursubsidies. Niet iedereen die in aanmerking komt voor een huursubsidie, staat vandaag op een wachtlijst. Op de wachtlijsten zijn 70.000 mensen ingeschreven, maar simulaties van het HIVA hebben aangetoond dat in totaal 200.000 mensen in aanmerking komen. In verband met de renovatiepremie kreeg de administratie het verwijt dat ze de impact heeft onderschat. Deze fout mag zich in verband met de huursubsidie niet herhalen.

Het commissielid betuigt haar volle steun aan de minister in haar streven naar een geïntegreerd premiestelsel op basis van een degelijke evaluatie, opdat de – schaarse – beschikbare middelen ook bij de middengroep terechtkomen. De talloze miljoenen van de renovatiepremie klinken als een gigantisch bedrag, maar zijn in crisistijd bijzonder goed besteed. Ook de economie vaart er wel bij: aannemers kunnen werken uitvoeren en bouwvakkers tewerkstellen. Helaas heeft de Vlaamse overheid met de renovatiepremie ook de federale overheid gesponsord, aangezien die btw heft op deze renovaties. Het ware beter als deze btw zou wegvallen.

2. Rentesubsidies voor het VWF

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* heeft in de begrotingsaanpassing opgemerkt dat de rentesubsidies voor het Vlaams Woningfonds met 5,7 miljoen euro zijn gedaald. Hoe verklaart de minister deze daling? Wordt die op de onbeschikbare reserves van het VWF geïnputteerd? Zullen deze onbeschikbare reserves de negatieve rentabiliteit van het VWF verder beïnvloeden?

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat het de opname in 2010 betreft van een leningsmachtiging uit 2009. De intrest wordt in dat geval pas betaald in het volgende jaar, dus 2011. Het betreft dus een louter technische maatregel.

II. INDICATIEVE STEMMING

De aan de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie toegewezen onderdelen van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2010 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

De voorzitter,

Jan PENRIS

De verslaggever,

Dirk de KORT

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
HIVA	Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (Hoger Instituut voor de Arbeid)
VWF	Vlaams Woningfonds